

Rigorózní práce **Mgr. Pavlína Zíkové**
na téma
„Věcná břemena a sousedská práva“

P O S U D E K 2. O P O N E N T A

Předložená rigorózní práce má celkem 142 strany. Je rozdělena poněkud netradičně do 16 částí, či spíš bodů, neboť číslovány stejně jako věcně vymezené kapitoly jsou např. i seznamy literatury, právních předpisů či judikatury a také resumé. Kapitoly – body vlastního obsahu práce jsou zpravidla dále členěny. Vpředu je položen obsah, za textem následuje resumé, zmíněné seznamy, jakož i „abstrakt“.

Použitá literatura je počtem úměrná, nicméně nemohu dost dobře souhlasit s jejím výběrem: autorka namnoze uvádí – a to jak pro naše právo, tak pro právo německé – vysloveně laické příručky, slovníky, přehledy typu „A-Z“; postrádám mnohé stati zásadního charakteru – autorka cituje až na výjimky (uvádí např. některé stati, dostupné i na internetu, z něhož právě cituje, což je zcela neobvyklé) jen knihy, přitom nerozlišuje mezi monografiemi, učebnicemi a komentáři, resp. soubory rozhodnutí. Poznámkový aparát je spíš chudší, platí o něm v ještě větší míře to, co o seznamu literatury – to, co autorka převážně cituje, jsou práce nikoli vědeckého typu, jsou to „praktické příručky“ (to platí i o práci Holub a kol., *Občan a vlastnictví v českém právním řádu*, kde už sám název je v roce 2002 krajně pochybný).

Po obvyklém úvodu následuje bod druhý a třetí, ve kterých autorka vymezuje pojem věcných břemen a pojem sousedských práv. V bodu čtvrtém pak oba zkoumané instituty porovnává z hlediska významu prvých pro druhé. V pátém bodu píše autorka o vývoji obou institutů na našem území počínaje úpravou v ABGB. V šestém bodu se věnuje věcným břemenům z hlediska platného práva, zmiňuje jednotlivá věcná břemena (konkrétní), zabývá se jejich vznikem a zánikem, dále pak probírá promlčení oprávnění odpovídajícímu věcnému břemeni, změny věcných břemen a jejich evidenci. V bodu sedmém a osmém zkoumá autorka sousedská práva v platném právu a jednotlivé druhy zásahů do vlastnického práva (podle jejího tvrzení jde o „zásahy do sousedských práv“). Devátý bod je věnován právní ochraně věcných břemen a sousedských práv. V desátém bodu předkládá autorka velmi stručný pohled na relevantní ustanovení BGB, resp. zemských právních úprava německých. Text je ukončen závěrem.

Kromě už zmíněného, považuji za nutné uvést další připomínky k jednotlivostem.

Druhá věta úvodu zdaleka obecně neplatí - každý nemá vlastní nemovitost! To nelze brát za východisko! A navíc: nemovitosti nevlastní jen lidé, ale i právnické osoby!

Třetí věta úvodu - „subjektu“ - ale jakého? Obecně to říct nelze.

Druhý odst. - věcná břemena nevyjadřují (sic) společenské vztahy; co je to užitná hodnota? (jde o klasické marxistické pojetí?)

Se subjekty - stejná chyba - viz výše.

2.

Věcná břemena jsou právní vztahy?, soubor právních norem? Obsah právního vztahu věcných břemen? To takto nelze.

Povinným nemůže být nikdo jiný než vlastník nebo uživatel? Máme přece jiné subjekty, které mohou být věcným břemenem povinni.

Že jde o věcné právo, dovozuje se z něčeho jiného, než co tvrdí autorka. V pozn. č. 1 je citována práce Bradáč a kol. ..., což je příručka pro laiky: prof. Ing. Albert Bradáč, DrSc., je, jak známo, ředitelem Ústavu soudního inženýrství VUT v Brně, soudním znalcem mj. v oboru ceny a odhady nemovitostí; nelze zjistit, kdo je autorem pasáže o věcných břemenech ... Takto toto dílko nejspíš není vhodné vůbec zmiňovat v základní literatuře pro doktorskou práci. Navíc - dotyčné tvrzení je nesprávné.

Jde jen o omezení vlastníka? (dole str. 9)

Str. 10 - „povinná nemovitost“ - nový pojem; najednou jde jen o vlastníka a jeho oprávnění --- v bodu druhém věcná břemena vymezena řádně nebyla.

3.

Lapsus ve vyjmenovaných subjektech (viz výše) sousedských práv;

v další větě opět omezení na „vlastníka“, nejde jen o užívání.

Pokud jde o vymezení pojmu, stačí otevřít Právnický slovník (Hendrych a kol., vyd. C.H.Beck) a dozvíme se něco zcela jiného, než zde tvrdí autorka! A to pokud jde již o její první větu tohoto bodu.

Ani citace J. Kocourka do doktorské práce nepatří. Vskutku jsou po ruce řady právních teoretiků, které bylo třeba citovat. K těmto otázkám existuje rovněž bohatá judikatura - autorka jí bohužel neuvádí!

Poslední věta není pravdivá.

Movité věci?

Vlastník, popř. držitel?

4.

Pro pojmenování nemovitostí tak či onak zúčastněných se klasicky užívají jiné výrazy.

Jinak jde o opakování již řečeného.

5.

Nejde o tzv. ABGB, ale o „ABGB“. Obdobně pak dále autorka má „tzv. BGB“!

Vskutku nerozumím větě „Součástí zákona se však tento pojem stal až v roce 1950 ...“ ABGB není zákon?

Stejně nerozumím slovu „tak“ ve třetí větě.

Čtvrtá věta - zřejmě má být „jenž“, nikoli „jež“.

Mluví-li autorka o věcných břemenech a jejich poznatelném zestručnění, jde stále ještě o eufemismus, když šlo o jednu, resp. dvě věty.

Proč jsou ve druhém odst. vyjmenovány zákoníky - OZ z r. 1950 měl jen § 109, OZ z r. 1964 - vůbec sousedská práva neupravoval - což autorka sice ví, ale tvrdí to až na str. 24?

Bod 5.3. první odst. věta druhá - tvrzení by bylo třeba doložit!

Str. 26 (uprostřed) - slova „občanský zákoník do jisté míry reorganizován“ - jsou nesprávná z několika důvodů.

6.

Ve druhém odst. opakuje autorka tvrzení o užitné hodnotě; bylo by vhodné uvést, o co tento názor opírá (viz výše - nedostatečné citování).

Str. 28 - začátek 5. odst. - nerozumím: který pojem nedefinuje? Věcná břemena definována jsou!

Str. 29 (v závěru) - v této otázce je rozsáhlá teoretická literatura a rovněž bohatá judikatura: na místě (již kritizovaného) Bradáče by autorka měla uvádět autory mnohem povolanější!

Str. 30 bod 6.1. - první věta chybná; druhá již O.K.

2. odst. - „dané“ věci? Jaké?

- s vlastnictvím?

- vyjádření obou skupin není zcela nepochybné (volba rozlišovacího kritéria a jeho vyjádření)

- opora sousední stavby je typickou služebností + služebnosti nemohou spočívat v konání (srov. římské právo) - je třeba zvolit jiný příklad.

Str. 31 - opět je zavázaným pouze vlastník sloužícího pozemku - zdá se, že doktorandka nepochopila podstatu věcných břemen!

Nejde o vlastnické právo jako celek, a ostatně o vlastnické právo rovněž nejde.

- oprávněná nemovitost - panující

- o služebnostech spočívajících ve strpění se tu říká opravdu málo.

Str. 32 - výraz „platná judikatura“ je nesprávný, bohužel hojně užívaný, obdobně platí o výrazu „současná úprava“ - adjektiva mají být užívána právě opačně. Stejně časté a chybné je užívání výrazu „Střední občanský zákoník“ - to je navýsost laické, ba slangové vyjádření.

Str. 36 - pojem „bytová jednotka“ zákon nezná.

Str. 46 - odst. 2 - bylo by vhodné uvést, o čí názor se jedná, zda totiž autorky či někoho jiného.

- problematiku ust. § 151p odst. 4 pro případ zanikající právnické osoby jako oprávněného z věcného břemene by slušelo pojednat podrobněji, přinejmenším s pomocí Komentáře k OZ,

vyd. C.H.Beckem, kde se k otázce vyjadřuje sám předseda senátu, který byl autorem cit. rozhodnutí - a užívá výrazu „spíš“, jakož i tzv. Velkého akademického komentáře k OZ, nakl. Linde, kde je zase velmi obsáhlý výklad prof. Fialy. Nejen podrobné pojednání, ale i vyslovení vlastního stanoviska autorky by tu byly na místě. Zejména proto, že zdaleka nejde o otázku nespornou.

Str. 48 - odst. začínající slovem „Smlouva“, věta třetí - není uvedeno, odkud tento nesprávný názor pramení,

- odst. začínající „K otázce“ - nejsou uvedeny ani literární prameny, ani judikatura, které tu jsou ve sporu. Autorka jmenuje pouze Jiřího Spáčila a cituje Komentář k OZ (nakl. C.H.Beck). Kupodivu zde autorka vyslovuje své osobní stanovisko.

Str. 51 - nejde o přerušení promlčecí doby v běžném slova smyslu (přerušení je terminus technicus) - to by mělo být uvedeno;

- věcné břemeno spočívající v povinnosti něčeho se zdržet - tedy musí nejednat - tedy využívat své oprávnění oprávněný. Proti povinnému má oprávněný přece žalobu! (Pokud tak míní příručka prof. Bradáče, bohužel se mýlí.)

- odst. začínající slovem „Pokud“ - dovození je vadné - srov. k tomu Komentář k OZ (nakl. C.H.Beck). Jde o to, že věcné břemeno se neslučuje s institutem promlčení z povahy věci.

Str. 54 (uprostřed) - autorčino dovození není nepochybné, bylo by třeba podat širší zdůvodnění.

Rovněž postrádám úvahu nad povahou zápisu v katastru nemovitostí, pokud se - viz výše - věcné břemeno promlčí.

Str. 57 - pokud jde o vlastníka držitele - viz výše (nájemce?).

Str. 85 - proč je Spáčilův názor chybný? (Omezuje-li zákonodárce právo nějakého subjektu - zde vlastnické právo - tím, že soused může ořezat větve, nelze toto omezení výkladem rozšiřovat, naopak je třeba jakéhokoli omezení práva vykládat vždy restriktivně).

Str. 92 - není pravda, že OZ neobsahuje definici věcí movitých!

- Bylo by vhodné, kdyby se autorka vyjádřila k judikátu stanovícímú právní pravidlo - pozn. č. 95.

Str. 94 (nahore) - vedle užívání by bylo vhodné myslet i na požívání.

Str. 94 - nejen objektivní, ale hlavně absolutní! (Viz dále - schází znalost podstaty, chybí teoretické zázemí.)

Proč je na další straně text opakován?

Bod 9.

Str. 100 - tvrzení o státu a contr. právnická osoba je chybné.

Str. 101 - tvrzení, že se dotčená osoba může bránit žalobou, plyne již z ust. § 6: tady by slušelo uvést, jakou žalobu oprávněný použije, popř. i jak bude znít petit žaloby.

Str. 102 - autorka by se měla vypořádat s otázkou, jak je to s uplatněním ochrany práva, má-li věc nájemce v nájmu a věc

je zadržována třetí osobou nebo je do jeho práva nájemního zasahováno jinak.

Str. 104, pozn. 107 - resp. tvrzení před touto poznámkou - jde o názor ničím nepodložený, ojedinělý.

Str. 105 - tvrzení shora v první větě? Podle mého názoru nesprávné - ostatně je správné tvrzení nejvyššího soudu o držbě věcného práva? Se vším by bylo třeba se vypořádat.

Str. 117 poslední odst. - mám odlišný názor, autorka by měla odůvodnit, z čeho právo nájemci vzniká.

10. bod: Německo

Zde není citován jediný literární pramen, přitom autorka z nějakého čerpat musela, některé věty nelze číst v BGB (např. o hlavních zásadách právní úpravy imisí, str. 124).

Celkové hodnocení:

Práce je datována dubnem 2011. Návrhu nového občanského zákoníku věnuje o něco víc než tři strany a tvrdí, že v rozhodné době jde o „poměrně rozpracované znění nového občanského zákoníku“. Nutno připomenout, že touto „poměrnou rozpracovaností“, jíž autorka omlouvá svou stručnost, by měl být rozuměn takový stav návrhu, kdy ke dni 30. dubna 2011 jej vláda po schválení Legislativní radou předkládá parlamentu! Skutečnost, že se autorka takto jen dotýká zcela zásadní proměny našeho právního řádu v otázce zejména služebností a reálných břemen, považuji za velmi znehodnocující předloženou práci. (Autorka přitom to málo, co o návrhu uvádí, cituje z jakéhosi postaršího znění publikovaného na stránkách ministerstva spravedlnosti, takže se samozřejmě rozcházejí odkazy na čísla paragrafů (ve srovnání s číslováním, které bylo relevantní v době, kdy návrh odcházel do parlamentu); navíc na mnoha místech došlo i k věcným proměnám.)

Práce je popisná, hodnotící je jen v malém rozsahu, resp. na málo místech, jen u některých problémech, jinak řečeno, autorka svůj názor vyslovuje jen tu a tam, a to ještě velmi opatrně - pouze se k nějakému názoru „přiklání“ nebo se k němu „připojuje“; při popisu platného právního stavu autorka nezřídka některé důležité otázky pomíjí.

Obecné uchopení institutu věcných břemen - jak již je zřetelné z poznámek k jednotlivostem - autorka nezvládá, pokud jde o konkrétní příklady věcných břemen, o nich již autorka píše celkem vhodně.

V práci autorka na mnoha místech opisuje celá, často dlouhá zákonná ustanovení (vskutku jen namátkou - str. 90, 95, 96, 100), naproti tomu označení ustanovení uvádí v poznámce pod čarou (namátkou pozn. 91). To je vadné.

Co je ovšem vůbec nejpodstatnější, a co práci zcela znehodnocuje, to je ta skutečnost, že více než z poloviny jde o opsání vlastní autorčiny práce, totiž textu, který předložila a obhájila jako práci diplomovou v roce 2006 na Masarykově univerzitě.

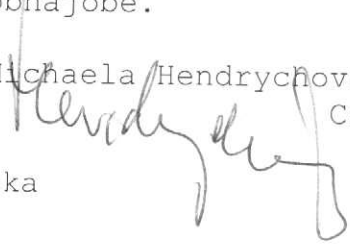
Vzhledem ke všemu shora uvedenému nemohu vyslovit závěr, že

předložená rigorózní práce vyhovuje podmínkám kladeným na práce tohoto druhu, a proto ji nemohu doporučit k obhajobě.

V Praze 1. ledna 2012

doc. JUDr. Michaela Hendrychová,
Csc.

2. oponentka

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Michaela Hendrychová', written over the printed name and title.